

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat de les Illes Balears

Memòria del Treball de Fi de Grau

L'expressió Corporal treballada amb infants de tres anys a partir de diferents àmbits

Mercè Florit Martínez

Grau d'Educació Infantil

Any acadèmic 2015-2016

DNI de l'alumne: 43160436

Treball tutelat per Jaume Cantallops

Departament de Pedagogia i didàctiques específiques

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor			
	Si	No	Si	No
		x		x

Paraules clau del treball:

Expressió corporal, moviment, emocions, dansa, música, imitació i dramatització.

ÍNDEX

Resum.....	pàg 4
Introducció.....	pàg 5
Objectius.....	pàg 7
Metodologia.....	pàg 8
Marc teòric.....	pàg 10
1. Introducció.....	pàg 10
2. Definicions de l'Expressió Corporal.....	pàg 10
3. L'Expressió Corporal com a eina formativa.....	pàg 11
4. Àmbits per a treballar l'Expressió Corporal.....	pàg 12
4.1 La Imitació.....	pàg 12
4.2 Les Emocions.....	pàg 13
4.3 La Música.....	pàg 13
4.4 La Dansa.....	pàg 15
4.5 La Dramatització.....	pàg 16
5. Estat de la qüestió.....	pàg 18
6. Marc pràctic.....	pàg 20
6.1 Justificació.....	pàg 20
6.2 Objectius.....	pàg 21
6.3 Temporalització.....	pàg 21
6.4 Metodologia	pàg 23
6.5 Sessions.....	pàg 25

- Sessió 1.....	pàg 25
- Sessió 2.....	pàg 29
- Sessió 4.....	pàg 31
- Sessió 5.....	pàg 36
7. Conclusions.....	pàg 40
8. Referències Bibliogràfiques.....	pàg 47
9. Annexes.....	pàg 49

RESUM

El següent treball consta de dues parts importants, a la primera, intenta analitzar teòricament la importància de l'expressió corporal a l'etapa d'educació infantil. Perquè aquest àmbit es rellevant per al desenvolupament integral de l'infant, ja que l'expressió corporal enriqueix i augmenta les possibilitats comunicatives del infant, contribueix al domini de l'espai, al coneixement del propi cos i el dels demés, així com l'exploració de les seves possibilitats motrius, per aquest motiu he volgut aprofitar aquesta oportunitat del treball fi de grau per poder formar-me al respecte, i a més poder-ho posar en pràctica a la segona part del treball on realitzaré una proposta d'intervenció educativa formada per una unitat didàctica on es duen a terme una sèrie d'activitats proposades per poder observar i enregistrar el desenvolupament de l'expressió corporal dels infants de tres anys del CEIP ROBINES (Binissalem).

PARAULES CLAU

Expressió corporal, moviment,emocions, dansa, música, imitació i dramatització.

ABSTRACT

The next work has two parts, the first one which tries to analyze the theory of the importance of body language during the childhood. This segment is important for the integral development of the child which enriches and grows the communicative possibilities of them, contributes to the mastery of space and also to the knowledge of their own and others body as well as the exploration of their driving possibilities.

For that reason I tried to take advantage of this subject on the final degree work to improve my knowledges about it and also put it in practice on the second part of the work that I will make a educational intervention proposal formed by one didactic unit in which are performed different activities proposed to observe and register the development of the child body language of three years from the school CEIP ROBINES (Binissalem).

KEY-WORDS

Corporal expression, Pre-school Education, Movements, Emotions, dance, music, Imitation and Dramatization.

INTRODUCCIÓ

L'elecció del tema del treball de fi de grau "l'expressió corporal treballada amb els infants de tres anys a partir de diferents àmbits", va sorgir des que vaig començar a realitzar el pràcticum II, al CEIP Robines (Binissalem).

En el següent treball exposo la importància de l'expressió corporal en l'etapa d'educació infantil. Ja que durant les pràctiques me n'he adonat que els infants de l'aula de tres anys tenen la necessitat d'expressar-se i comunicar-se a través del cos i del moviment d'aquest.

L'expressió corporal pot ser un contingut molt motivador, dinàmic i creatiu per a l'infant. A través de l'expressió corporal es poden construir aprenentatges significatius que es poden treballar a partir dels diferents àmbits de forma interdisciplinar: àmbit social, lingüístic, cognitiu, motor i afectiu.

Per aquest motiu en el següent treball, pretenc oferir una experiència educativa que afavoreixi la seva comunicació. Donar un espai i un temps per augmentar l'observació, la capacitat d'escola i comprensió d'ells mateixos i dels companys, i per desenvolupar la creativitat expressiva d'aquests.

L'expressió corporal com a disciplina educativa, va ser creada per na Patrícia Stokoe als anys seixanta. El concepte bàsic que explica és la dansa, però de manera general parla del moviment com a mitjà de l'expressió del cos a diferents nivells com, el cognitiu, el psicomotriu i el soci-afectiu.

Per a ella l'expressió del cos des del concepte de totalitat, és una porta d'accés i de sortida de les emocions i sentiments de cada individu.

"L'expressió corporal és una conducta espontània existent des de sempre, tant en sentit ontogenètic com filogenètic: és un llenguatge mitjançant el qual l'ésser humà expressa sensacions, emocions, sentiments, i pensaments amb el seu cos, integrant d'aquesta manera els seus llenguatges expressius com la parla, el dibuix i l'escriptura"(Stokoe.P.i Harf.R.,1984,pp.13)

A partir d'aquestes paraules va ser quan vaig tenir clar el que volia plasmar en el treball, ja que a partir de l'expressió corporal els infants desenvolupen i creen la seva forma de comunicar-se i a través d'aquesta podem extreure molta informació rellevant per a l'evolució de la vida dels infants, que sense treballar-la possiblement ens podria passar desapercebuda.

I és per aquest motiu que he plantejat una sèrie de sessions les quals formaran una unitat didàctica destinada als infants que ajudi a la seva expressió corporal, la qual ajudarà al seu desenvolupament personal i a l'adquisició de coneixements propis, a més oferiran una gran varietat d'accions i descobertes per a l'infant, i podran afavorir les interaccions entre ells.

Observant descobrirem els seus interessos i la seva manera d'entendre el món que els envolta. I les sessions ens ajudaran a conèixer des d'una altra perspectiva la personalitat, els desitjos i les seves necessitats.

OBJECTIUS GENERALS

- Investigar aprofundint en el tema per aconseguir un desenvolupament integral dels infants a través de l'expressió corporal.
- Donar a conèixer la importància de l'expressió corporal a l'etapa d'educació infantil
- Conèixer l'expressió corporal des de diferents perspectives
- Donar a conèixer als infants l'expressió corporal a través de les diferents sessions
- Fomentar l'expressió creadora i contribuir al desenvolupament integral de la seva personalitat.
- Proposar una programació per a treballar l'expressió corporal amb els infants de l'aula de tres anys
- Observar i enregistrar i analitzar les sessions dels infants de l'aula de tres anys.

METODOLOGIA

El que pretenc amb aquest treball és poder reflectir la importància de l'expressió corporal amb infants d'educació infantil, perquè considero que aquesta és molt important per al desenvolupament integral del infant, ja que contribueix al coneixement del propi cos i el dels altres, augmenta les seves capacitats comunicatives, així com l'exploració de les capacitats motrius dels infants.

La informació necessària per a conèixer la importància de l'expressió corporal per als infants, és a dir la fonamentació teòrica amb la qual m'he basat, ha sigut una recerca activa per a la investigació del treball, a través dels diferents portals acadèmics d'internet, he utilitzat diferents documents que parlen de l'expressió corporal i aquests m'han conduït a conèixer i poder investigar diferents autors que parlen d'aquesta, també he cercat informació a través de revistes d'educació, alguns treballs de fi de grau publicats que estan relacionats en l'expressió corporal... tota la informació que he obtingut es veu reflectida a la bibliografia citada.

Per a la realització de la part pràctica del treball he dissenyat una unitat didàctica per a treballar el llenguatge i l'expressió corporal dels infants a través de diferents àmbits: les emocions, la imitació, la dansa, la música i la dramatització.

Per a la unitat didàctica proposada es realitzen cinc sessions dintre de les quals es proposen diferents activitats per a realitzar amb els infants, aquestes s'exposen de manera detallada al treball. Cada activitat consta d'un títol, els objectius específics d'aquesta, el material necessari per dur-la a terme, la durada d'aquesta, l'espai on es desenvoluparà l'activitat, la seva metodologia, el registre utilitzat a cada sessió i la seva avaluació. D'aquesta manera es podrà comprovar la reacció dels infants a través de cada un dels àmbits.

Per a la realització del treball he tingut una sèrie d'entrevistes no estructurades amb la tutora del grup classe durant tot el procés de posada en pràctica de les sessions.

La primera entrevista que vam tenir, va ser per parlar de les activitats que havia proposat per dur-les a terme amb els infants de l'aula de tres anys, vaig exposar a la tutora el disseny de les activitats per demanar opinió i d'aquesta manera es va produir un feed-back entre les dues, vam modificar alguna activitat i ens vam disposar a temporalitzar aquestes, ja que les vam incloure amb la programació d'aula.

A principi de cada setmana ens tornàrem a reunir per explicar-li com havia pensar dur a terme les activitats d'aquella setmana, on s'havien de fer , quin temps hi dedicariem a cada activitat...

La tutora em va dir que alhora de fer les activitats, jo havia de dur el grup classe, que el seu paper seria d'observadora i que intervindria si em feia falta, que em donava total llibertat per a conduir la classe.

Aquest fet em va servir per tenir més autonomia a l'hora de posar en pràctica les activitats i a la mateixa vegada em proporcionava seguretat tenir a la tutora que em donava el seu suport.

A final de cada activitat ens reuníem breument per parlar de com havia anat la sessió i com m'havia sentit a l'hora de la posada en pràctica amb els infants, i ella em comunicava com havia vist els infants, si havien gaudit de la sessió ...

Per a l'avaluació de les activitats de la unitat didàctica he observat de manera activa totes les activitats i les he enregistrat utilitzant diferents tipus de registre com: fotografies, vídeos, audicions, anotacions, ... amb la recopilació de les experiències, queden documentades totes les sessions.

“L'avaluació forma part del procés d'aprenentatge i té sentit com a eina per construir el coneixement, ja que es tracta d'un indicador que ens permet reflexionar sobre el propi procés i re orientar-lo”(L'avaluació, una eina d'aprenentatge, de Lorena Jiménez Torregrossa, Universitat de Barcelona, revista guix d'infantil núm 82 setembre 2015)

A partir d'aquí l'observació directa i la documentació agafarà una gran importància en el procés de l'avaluació dels infants, ja que aquesta ens pot permetre re interpretar l'acció educativa. Cal observar atentament el com està explorant més que el resultat del què fa, per a poder comprendre i a vegades avaluar els processos d'aprenentatge , i conèixer aspectes significatius del desenvolupament de l'infant. (guix ,2015)

Per a tots aquests motius considero que és molt important l'observació i el registre de les respostes dels infants davant les activitats, ja que són aquests detalls de la vida escolar els que ens donen la informació sobre l'evolució dels infant

MARC TEÒRIC

1. Introducció

A continuació recolliré tot el que veure en la fonamentació teòrica per a explicar la importància de l'expressió corporal en l'etapa d'educació infantil. Començaré definint l'expressió corporal a través de diverses definicions de diferents autors, i els elements que la componen, després s'explicarà l'expressió corporal com a eina formativa que permet a l'educador desenvolupar en el practicant una sèrie de competències i per acabar em centraré en l'explicació dels diferents àmbits amb les quals treballaré l'expressió corporal amb els infants a la part pràctica del treball.

La importància de treballar l'expressió corporal amb els infants és que és una de les bases del desenvolupament integral de l'infant. Amb ella podem treballar el desenvolupament social, motor, cognitiu, lingüístic i afectiu de l'infant.

L'expressió corporal ajuda al individu a conèixer-se a si mateix, a expressar el que sent, el que necessita, el que vol dir i com ho vol dir.

2. Definicions de l'Expressió corporal:

“ Hem estimat adequada la denominació de Expressió Corporal per evitar la tant freqüent confusió amb altres matèries afins. La seva finalitat és contribuir a la integració de l'ésser, component un tot harmònic en el qual el cos tradueixi fidelment la faç anímica de l'individu” (Stokoe, P., 1967, 9)

“L'expressió corporal és una conducta espontània existent des de sempre, tant en sentit ontogenètic com filogenètic: és un llenguatge mitjançant el qual l'ésser humà expressa sensacions, emocions, sentiments, i pensaments amb el seu cos, integrant d'aquesta manera els seus llenguatges expressius com la parla, el dibuix i l'escriptura”(Stokoe.P.i Harf.R.,1984,pp.13)

“L'expressió corporal pot definir-se com la disciplina que permet trobar un llenguatge corporal propi, una forma de comunicació i expressió amb i a través del cos. Es fonamenta en l'estudi i aprofundiment dels usos del seu substrat, el cos, i de la tècnica i l'expressió del moviment d'aquest, mitjançant l'exploració de les lleis que el governen, les relacions a les quals es veu sotmès i buscant el seu significat com a transmissor d'emocions” (Mateu, Duran i Troguet, 1992).

L'expressió corporal és l'expressió del pensament a través del moviment, amb intencionalitat comunicativa. L'expressió- comunicació es realitza mitjançant el instrument del cos amb vistes per oferir un significat. (Tomás Motos)

“L'expressió corporal és una disciplina que ajuda a prendre consciència a l'individu del cos i aconseguir la seva progressiva sensibilització, aprendre a utilitzar-lo plenament tant des del punt de vista motriu com de la seva capacitat expressiva i creadora per aconseguir l'exteriorització d'idees i sentiments” (Alexander Schächter . 1994).

Com a elements a destacar de l'expressió corporal tenim el cos i les emocions:

“El cos es el nostre instrument d'expressió a través del moviment. El cos actua com una orquestra en la que cada secció està relacionada amb les demás i forma part del tot”.(Laban R.1987)

“L'expressió corporal és una eina formativa que contribueix al desenvolupament físic, intel·lectual i afectiu emocional de la persona.(Vicente, Ureña, Gómez i Carrillo, 2010)

Amb el recull de les diferents definicions de tots els autors esmentats, el que em sembla molt interessant és que a través de l'expressió corporal podem obtenir una gran informació de cada infant, que sense aquesta possiblement no arribaríem a saber, la qual considero molt important per a poder conèixer els sentiments, les emocions, els interessos... de cada un dels infants. Penso que en la nostra feina són observacions que s'haurien de realitzar perquè ens ajudin a afavorir l'aprenentatge i el desenvolupament integral del infant.

3. Utilitzar l'Expressió corporal com una eina formativa que permet a l'educador desenvolupar en el practicant un seguit de competències, com ara:

1. Comunicar-se d'una forma no verbal expressant idees, sentiments i emocions a través del llenguatge corporal
2. Socialitzar-se i establir relacions positives amb els membres d'un grup
3. Treballar en equip
4. Desenvolupar la capacitat creativa

5. Reconèixer elements històrics, culturals, socials i artístics associats a l'expressió corporal.
6. Gaudir del moviment mateix com una forma d'evasió i d'alliberament de tensions. Per treure-li el màxim partit a una disciplina com l'expressió corporal, és fonamental apostar per una metodologia d'ensenyament que promogui un aprenentatge vivencial o experiencial.

L'ensenyament de l'expressió corporal s'ha d'organitzar sota la premissa que el practicant aprengui fent (García, et al., 2011; Pérez, García i Calvo, 2010; Pérez, et al., 2012). Aprendre fent és una teoria d'aprenentatge defensada per un reconegut investigador en intel·ligència artificial que ha centrat el seu treball en l'aplicació dels avenços en ciència cognitiva per millorar l'educació: Roger Schank. Aquest autor concep el cervell com una màquina d'aprenentatge i creu que no se li està ensenyant de forma correcta. Partint d'aquesta teoria de l'aprenentatge, i amb una visió constructivista de l'educació, és fonamental que l'alumnat aprengui l'expressió corporal vivenciant les possibilitats que ofereix aquesta disciplina per al seu desenvolupament integral.

En aquesta línia de treball, són molts els autors que conceben l'expressió corporal com una dimensió més de la persona, on no només actua el cos, sinó que implica a la persona de manera integral (Arteaga, Viciano i Conde, 1999; Calvo, et al., 2012; Canals, 2009; Castañer, 2000; García, et al., 2011; Learreta, Ruano i Sierra, 2007; Montesinos, 2004; Montávez i Zea, 1998 i 2004; Pérez, et al., 2010; Viciano i Arteaga, 2004). Tots ells coincideixen a afirmar que l'expressió corporal és una àrea on no només hi ha una implicació física de la persona, sinó també una implicació psicològica i social. En l'expressió corporal, no només es treballa des de la individualitat, sinó també des del treball en equip, la interrelació, la cooperació i tot això amb la finalitat d'aconseguir el desenvolupament de la creativitat (Sánchez, I. G., Ordás, R.P., i Lluch, A.C. 2013).

4. Diferents àmbits que utilitzarem per a treballar l'expressió corporal amb els infants:

4.1 La imitació:

Les relacions dels infants que inicialment estan vinculades a la satisfacció de les seves necessitats bàsiques: els gests, la mirada, els moviments, els sons, ...van adquirint significat i es modifiquen a través de les vivències i experiències que proporcionen als infants la

interacció amb les persones que els envolten. D'aquesta manera mitjançant l'exploració dels propis recursos expressius i de la imitació dels altres, aniran descobrint i ampliant les seves formes d'expressió per a comunicar les seves necessitats, estats d'ànim, desitjos...

La participació en jocs d'imitació de persones, animals, objectes o situacions, així com la representació de personatges, fets o situacions de joc simbòlic, gaudint de dramatitzacions i altres jocs d'expressió corporal, permetrà als nins i les nines l'expressió de sentiments i emocions.

El llenguatge corporal és el mitjà pel qual l'ésser humà expressa sensacions, emocions, sentiments, pensaments i desitjos amb el seu cos. (currículum educació infantil)

4.2 Les Emocions:

“A l'escola hi anem amb les emocions. És clar que sí! No les podem deixar a la porta de l'escola. Si no hi ha emocions no som sencers, no podem ser humans, no podem aprendre ni fer-nos grans.” Abeyà, E. (2008). El llarg camí de les emocions per arribar a l'escola. *Infància: educar de 0 a 6 anys*, (160), 25-28.

La manifestació de les emocions a través dels gests, el cos, la veu és autèntica, per això l'ésser humà des d'edats primerenques és capaç de diferenciar els diferents tipus d'emocions a través de l'observació de l'expressió facial, de la entonació de la veu, de la seva intensitat, el ritme i l'accent de la frase. Un dels primers científics que van fer observacions en aquest sentit va ser Darwin, qui va plantejar que les expressions de les emocions tenien una base evolutiva.

En l'etapa d'educació infantil és molt important el desenvolupament dels vincles afectius dels infants amb els demès i a la regulació progressiva de l'expressió de sentiments i emocions. (Cañete M.M 2009)

4.3 La Música:

De la manera en què vivim actualment, sembla que ballar, dansar és una pèrdua de temps i d'energia, que implica cansament i que no et porta enlloc; qui es guï per aquesta idea s'està auto enganant.

Prova a ballar, a deixar-te anar al so de qualsevol música que t'agradi, i després pregunta't allò que acabem de dir:

- Ha estat una pèrdua de temps? segons el rellotge, sí, ha passat un temps, segons tu ... segur que no ja que no t'has donat compte que el temps passava, de fet ho estaves omplint i gaudint;
- Has perdut energia? si !! i segurament molta, ja que el teu cos exhala calor i suor, però et sents revitalitzat ... com més dorms més ganes tens de dormir, com més veus la televisió, més "t'apalanques" davant seu ... quan més mous i dones energia al teu cos, més ganes tens de moure't i, per tant, més ganes de gaudir de les possibilitats de moviment del teu cos ... ja no és una càrrega que arrossegues, és una cosa que et permet sentir lleugeresa i benestar en córrer, saltar, girar ... ballar.
- T'has cansat? segurament sí, però a diferència d'aquell cansament que et deixa de mal humor, aquest tipus de cansament et deixa de bon humor ja que tens certa alegria, t'has oblidat de problemes, la música amb què t'has mogut et queda al cap, t'agrada, fins i tot, potser, la canturregis.
- T'ha portat a algun lloc? físicament no, potser no t'has mogut de 2 o 10 metres al teu voltant, però vés a saber a on has pogut viatjar mentalment ... a una platja bonica i deserta, a un paisatge salvatge, o abstracte fruit de la teva imaginació ... t'has imaginat ballant amb aquelles persones que vols ... o amb aquell noi o noia que t'agrada especialment.

Cada un de nosaltres, tenim des dels nostres primers passos una comprensió innata que els moviments sorgeixen de l'interior del propi cos i que cada vegada més es recobreixen o nodreixen de emotivitat, de significació i de ritme. (castañer, 2001)

Aquest escrit m'ha semblat molt interessant ja que realment resumeix la idea principal de l'objectiu primordial que vull utilitzar per a aplicar la música a l'expressió corporal que treballarem amb els infants. A través d'aquesta forma d'expressar-se podrem extreure molta informació rellevant de cada infant i a més considerar que és un molt bon recurs perquè els infants gaudeixin i s'expressin de manera lliure.

L'escola hauria de potenciar l'expressió del propi moviment del cos de cada infant, l'espontaneïtat per expressar, per descobrir, i si a més hi posem música és més fàcil que el cos funcioni sol, que tingui ganes de moure's. Deixem que els infants expressin allò que els fa sentir la música sense dirigir-ho i que puguin interpretar-la amb el seu cos.

4.4 La Dansa:

La dansa a la infància és una manera d'expressar-se, es un aspecte que es pot treballar a l'escola ja que amb ella podem treballar un aspecte molt important d'educació infantil i és la descoberta del cos i de les seves possibilitats de sincronització d'un ritme.

El cos humà és el "mediador" del que sentim i el que volem expressar, dansar és una manera de jugar amb el cos, de fruir el moviment, és una manera d'expressar-se.

La dansa organitzada: suposa una coordinació del cos i el seu ajustament de l'espai i el temps, suposa un domini del cos i la coordinació amb els altres.

Com diu Patricia Stoke en la seva primera obra publicada "La expresión corporal y el niño", 1967:

"Ara bé, si l'Expressió Corporal, com també la dansa, pretén ser un moviment artístic a la recerca d'una forma que expressi el viure de la nostra època, para ser autèntica ha de fer les seves arrels en el poble mateix, ... i especialment en els nens " (Stokoe, P., 1967, 10).

Cada persona hauria de trobar la seva pròpia forma de dansar, com una manera d'expressió i de comunicació corporal amb els demés. Poder expressar el món intern amb el llenguatge corporal, i expressar de manera lliure el seu propi vocabulari corporal.

"Aquí no es tracta de ser o no ballarí, sinó d'acceptar i abraçar el teu món corporal sensible i afectiu, d'entrar en comunió amb tu mateix, i des d'aquí despertar les teves pròpies imatges, metàfores i creativitat corporal. Tot això pel simple plaer de fer-ho com es diu en la filosofia d'educació per l'art: "Fer de la teva pròpia vida una obra d'art". És a dir: tenim el dret, o fins i tot el deure, de conèixer i vivenciar tots els nostres llenguatges, i la dansa està inclosa (no exclosa) d'entre ells "(Stokoe, 1993).

I quan defineix la seva visió de l'expressió corporal-Dansa, quan diu que: "l'expressió corporal està integrada al concepte de Dansa" i que "la dansa és l'expressió corporal de la poesia latent en tot ésser humà"

Amb Aquesta es dedueix que Stokoe considera la Dansa com una manera d'orientar l'expressió corporal del ésser humà amb l'objectiu de comunicar als demés l'estat d'ànim, el ritme intern i/o crear nous moviments. Sobre l'estructura lògica interna de l'activitat,

s'estableixen quatre fases dintre del procés del treball: Investigació, expressió, creació i comunicació.

Una altre modalitat de Dansa amb molts aspectes en comú amb l'expressió corporal és la improvisació, que es defineix com la capacitat personal d'elaborar combinacions originals i noves de la imaginació i la creativitat de les pròpies idees en relació amb els materials externs i amb els propis moviments i tècniques corporals (Castañer,2000).

Parlar de la dansa, és doncs, una activitat que en general ens mostra un discurs dinàmic i gestual de tipus no-verbal que frega les dimensions emotives, imaginàries, fantàsiques, conscients o semiconscients de la persona, la qual cosa emfatitza que la dansa sigui una activitat portadora d'imatges que poden desvetllar ressons de sensacions i emocions passades i revelar-nos, al seu torn, moltes altres.(Castañer, 2001)

Padilla i Hermoso (2003) Afirmen que la dansa, a més de permetre un treball per a l'educació del cos i el moviment, obre el camí cap al desenvolupament de la creativitat, la relació entre companys, el coneixement d'un mateix, el coneixement d'altres cultures i el desenvolupament de la capacitat expressiva.

4.5 La Dramatització:

Joc dramàtic: Es denomina joc dramàtic a una forma d'activitat on un grup de nins i nines inventa i/o improvisa a partir de temes i personatges triats per ells mateixos.

El paper de l'educador serà estimulador, animador i coordinador dels intents creatius, intentarà que les idees surtin d'ells mateixos, i que l'acceptació sigui general. Ajudarà a crear un clima propici perquè l'infant es manifesti lliurement.

El joc dramàtic és una acció a la qual intervenen coordinats els diferents tipus d'expressió: Corporal, llenguatge oral, l'expressió plàstica i l'expressió rítmic-musical.

Com a principals tècniques de dramatització infantil, tenim:

- Jocs d'expressió corporal, on s'utilitza tot el cos
- Mimo drama o pantomima, es representa una història a través del mim.

- Representació formal, que consisteix en la dramatització d'una història a través del gest i l'expressió corporal.
- Teatre de titelles o marionetes, representacions on intervenen només les mans, encara que és valuós per al desenvolupament verbal, la comunicació, la educació de la mà, el desenvolupament de la creativitat i la imaginació.

Per a qualsevol activitat dramàtica, es necessari que el cos participi per a obtenir una vertadera comunicació. L'activitat lúdica es activa, lúdica integral i democràtica. La activitat dramàtica es fonamentalment acció i moviment. (Cañete, 2009)

El llenguatge dramàtic és aquí un mitjà al servei del desenvolupament individual i col·lectiu, sense escenaris ni espectadors, cerca la satisfacció en l'activitat.

“Allò que és fonamental és l'exploració i el plaer compartit mitjançant el joc, el desenvolupament expressiu i creador de cada infant i la participació física, emocional i lúdica en el si d'un grup”. (Tejerina 1994 i 1997).

5. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

- Herraz Aragoneses, Alba (2014). La expresión corporal en educación infantil.

Aquest és un treball de fi de grau d'educació infantil de la universitat de Valladolid, facultat d'educació de Segovia. El director o tutor és López Pastor, Victor, dir.

La finalitat d'aquest treball és mostrar diferents recursos didàctics en els quals l'Expressió corporal es el contingut per excel·lència i es posen en pràctica amb l'alumnat de segon curs d'educació infantil.

- Tania Lago González,(2011-2012) La expresión en educación infantil. Diseño y elaboración de una unidad didáctica.

Aquest és un treball de fi de grau de la universitat de Valladolid de la E.U. d'educació de Palència. L' autora d'aquest és na Tania Lago González i el seu tutor acadèmic en Francisco Abardía Colás. El treball consta de dues parts, la primera part és la fonamentació teòrica on explica la importància de l'expressió corporal amb els infants i els elements que la conformen, la comunicació no verbal i l'expressió corporal com a construcció de la identitat i autonomia personal. I la segona part es centra en el disseny i l'elaboració d'una unitat didàctica per a treballar l'expressió corporal en l'educació infantil, amb nins i nines de cinc anys, agafant com a referència els animals.

- Maria Rosa Rodríguez Velasco (2015), L'Expressió Corporal a Educació infantil.

Aquest és un treball de fi de grau de la universitat de Valladolid. Facultat d'educació de Segovia. La finalitat d'aquest treball és desenvolupar i posar en pràctica diferents recursos didàctics per a l'Expressió Corporal amb l'alumnat del segon curs d'educació infantil. Aquests recursos són les cançons motrius, la llum negra, els contes motrius i el teatre de ombres. S'han analitzat els resultats a través de diferents instruments d'avaluació, com el narrador, anotacions de la mestra. Els resultats obtinguts han estat positius i s'han duit a terme sense dificultats. Per acabar reflexa una sèrie de conclusions que afirmen que el desenvolupament d'aquest treball ha estat positiu degut a que l'Expressió corporal és un aspecte molt important per al desenvolupament integral de l'alumnat.

- Ana Isabel Esteve García (2013) Expressió Corporal i dansa en educació infantil

Aquest és un treball de fi de grau de la universitat de Valladolid, Escola universitària de magisteri “ Nuestra señora de la fuencisla”. L'autora d'aquest és na Ana Isabel Esteve García i el seu tutor en Víctor López Pastor.

Aquest treball ens mostra una intervenció educativa sobre l'Expressió Corporal i la Dansa, aquesta s'ha duit a terme a dues aules de 3 anys, una de 4 anys i una altre de 5 anys. S'han duit a terme 4 plans de sessions diferents i per a recollir les dades s'han utilitzat diferents instruments com, fixes de seguiment individual i grupal d'escala numèrica i observacions, fixes d'autoavaluació sobre les competències docents, càmera de vídeo i fotografies, una cartolina la qual mostra el grau en que els infants els ha agradat la sessió i el quadern de notes del professor.

- Adriana Heredero de Lucas (2015), Desenvolupament i avaluació d'un programa d'Expressió Corporal a educació infantil.

Aquest és un treball de fi de grau de la universitat de Valladolid, de la facultat d'educació de Segovia de Grau d'educació infantil. L'autora d'aquest és n'Adriana Heredero de Lucas i el seu tutor en Víctor López Pastor.

La finalitat d'aquest treball és integrar l'Expressió Corporal a Educació infantil a través d'un programa d'Expressió Corporal i avaluar-ho. S'ha aplicat a un grup del segon curs d'educació infantil d'una escola de Segovia, consta de sis sessions on es treballa de manera progressiva l'Expressió Corporal. Durant el seu procés s'han realitzat processos d'avaluació formativa i coavaluació amb diferents instruments d'avaluació.

6. MARC PRÀCTIC

6.1 Justificació

“L'escola tendeix a actuar de manera negativa sobre el desenvolupament dels petits a nivell fisiològic, qüestió assenyalada per Macrí (2011) en la seva tesi doctoral, qui dóna suport aquesta idea amb una cita de Feldenkrais (1996, p.147) que aquí reproduïm: «se'ls demana a més als nens que estan asseguts i immòbils durant llargs períodes i que fixin l'atenció a la pissarra o en el quadern abans que els seus mecanismes neuromusculars estiguin prou madurs per fer-ho” (Díez, BF, & García, JRA (2013).

Des que vaig començar a realitzar les pràctiques al CEIP ROBINES, vaig adonar-me'n que els infants de tres anys tenien la necessitat d'expressar tots els sentiments i emocions que tenen cada un d'ells a través del seu cos.

Les aules d'educació infantil haurien de ser grans i ben organitzades per tal de donar resposta a totes les necessitats dels infants, i en aquest cas, a més a més que l'aula és petita i amb les taules i cadires fa que encara tinguin menys espai dintre d'aquesta, això fa que es sigui més difícil poder expressar-se amb el cos i el moviment. A més un espai insuficient i mal organitzar augmenta els conflictes en la convivència i l'estrès dels infants i dels adults.

“ L'espai és en si mateix afectiu i subjectiu, és «l'element en el qual es desenvolupa i expressa el moviment. És un element físic, però també afectiu i simbòlic, i és el mitjà de relació entre dues o més persones “(Schinca, 2002, pàg. 85). (Díez, B. F., i García, J. R. A. (2013).

A l'escola, sobre tot les hores que estan dintre de l'aula, la majoria del temps estan asseguts, a l'hora de l'assemblea, per fer les feinetes, a l'hora del berenar... i a vegades entren en conflicte, entre ells mateixos i els adults, per manca d'espai funcional per al joc. Per això considero una bona opció poder realitzar algunes activitats que els ajudin a expressar-se amb el seu cos, les seves emocions i les seves pors d'una manera més lliure i intentant canviar i sortir una mica de l'espai on passen la major part del temps.

L'infant mitjançant l'acció ens pot dir què és i què vol amb un llenguatge globalitzador.

En aquestes edats és molt important la descoberta del propi cos i les seves possibilitats, els infants tenen una gran necessitat de crear, i els jocs corporals aporten seguretat i coneixement de l'altre i enforteixen les relacions afectives, tant importants en l'educació infantil, a més donen seguretat i autonomia personal a l'infant.

6.2 Objectius

- Ajudar a l'infant a descobrir les diferents emocions, posar-hi nom, i per tant entendre-les i identificar els seus sentiments a través d'aquestes.
- Expressar les diferents emocions i el que els fan sentir aquestes
- Dansar i promoure el moviment del cos a través de la música
- Donar a conèixer i aprendre diferents cançons infantils
- Motivar als infants a expressar amb el moviment del cos a través de diferents àmbits.
- Promoure l'expressió del seu cos.
- Observar i enregistrar les diferents activitats.

6.3 Temporalització

A continuació es desglossarà la temporalització d'aquesta unitat didàctica, la qual té una durada d'un mes, aquesta es dividirà en cinc sessions dintre de les quals hi podrem trobar diferents activitats. Les activitats es dividiran durant aquest mes, de manera que es pugui compaginar amb la programació de l'aula i les activitats que duen a terme durant la setmana.

Abril						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19 A)El monstre de colors	20 B)El plafó de les Emocions	21	22	23 A)La llegenda de Sant Jordi	24
25	26 C)Expressem amb el cos les diferents emocions	27	28	29 B)Dramatitzar la cançó de les papallones	30	

Maig						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
						1
2	3 A) Imitar diferents animals	4	5 A) Dansa Organitzada	6	7	8
9	10 B) Joc del mirall	11	12 A) Dansa Organitzada	13	14	15
16 C) Dramatitzar la cançó en grup davant els companys	17	18	19	20 B) Expressar amb el cos al ritme de la música	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

	Sessió 1
	Sessió 2
	Sessió 3
	Sessió 4
	Sessió 5

La primera activitat, el monstre de colors, que es durà a terme el dia 19 d'abril, aquesta ens servirà com activitat introductòria de la unitat didàctica. Una vegada haguem introduït les emocions amb el conte, realitzarem la segona activitat, l'endemà perquè d'aquesta manera encara tenen ben recent la informació del conte que és necessària per al desenvolupament de l'activitat del plafó de les emocions, que la farem dia vint d'abril.

La tercera activitat tindrà lloc el divendres 23 d'abril, ja que durant aquesta setmana haurem contat la llegenda de sant Jordi, el divendres ja ho tendran ben fresc i possiblement s'hauran après la història de memòria, d'aquesta manera els serà més fàcil poder dur a terme l'activitat entre tots de manera cooperativa.

I el proper dilluns 26 durem a terme la darrera activitat de la primera sessió, que és: expressem amb el cos les diferents emocions, com que la setmana anterior haurem estat parlant i realitzant les activitats de les emocions, i amb l'ajuda de les imatges, els infants expressaran amb el cos el que els fan sentir les imatges de les diferents emocions.

La següent activitat la realitzarem el dia 29 d'abril, on dramatitzarem la cançó de les papallones, ja que aquesta cançó ja l'hem cantat algunes vegades plegats, i a més els hi agrada

molt, perquè l'activitat del cançoner es durà a terme durant tot el mes, en els moments que tenguem un temps per anar-ho practicant i coneixent millor.

I per encaminar una mica a expressar més amb el cos, començarem amb una activitat d'imitació que es durà a terme el dia 3 de Maig la qual té el nom de, imitar diferents animals, penso que és la millor manera per a introduir l'expressió del cos, a través de la imitació i els animals són un bon recurs perquè els infants els coneixen.

I després d'haver introduït l'expressió del cos amb la imitació, anem a veure com ho porten amb les danses, ja que d'aquesta manera podrem veure quina és la seva intenció d'expressar-se i com ho fan amb el cos, aquesta es realitzarà el dia 5 de Maig.

Una vegada hagem provat l'expressió a través de les danses, voldria veure com s'imiten entre ells mateixos, per això durem a terme l'activitat del joc del mirall el dia 10 de Maig.

El dia 12 de Maig per demanda dels infants vam tornar a repetir l'activitat de les danses, ja que van gaudir tant en el seu moment, que tan sols tenien ganes de repetir-ho.

Com que hem anat treballant el cançoner al llarg d'aquest mes per a dur a terme aquesta activitat els infants escolliran una de les cançons per a dramatitzar-la en grup i per als demés infants, i aquesta es farà el dia 16 de Maig.

I per concloure la unitat didàctica i per, tant totes les activitats amb els infants, he volgut acabar amb l'activitat d'expressar amb el cos al ritme de la música, ja que haurem estat treballant l'expressió d'aquest durant la unitat didàctica, per això consider el millor moment per a posar-la en pràctica.

6.4 Metodologia

El que m'agradaria és oferir una experiència educativa que integri el llenguatge expressiu dels infants, que estigui basada en el joc i que els protagonistes siguin els infants. Que aquesta unitat didàctica possibiliti l'expressió personal de cada infant, que permeti descobrir les possibilitats comunicatives del cos, actituds creatives, que doni un impuls a les seves capacitats i que millorin les relacions personals.

Les sessions estan distribuïdes de manera que la unitat didàctica tengui una durada d'un mes, i les activitats extretes de cada sessió es dividiran amb aquestes setmanes, ja que es realitzarà la part pràctica del treball compaginant la programació d'aula.

Per a la programació d'aquestes hem tengut diverses reunions amb la tutora del grup classe, per mirar de compaginar les activitats amb la programació d'aula i la unitat didàctica de l'expressió corporal que volem dur a terme.

A la tutora li ha semblat molt interessant el treball, ja que considera que les activitats proposades engrescaran molt als infants de l'aula de tres anys i que és una bona pràctica per endinsar als infants al món de l'expressió corporal.

Totes les activitats les durem a terme de la següent manera: Jo dirigiré la sessió i na Xisca em donarà suport a les activitats si és necessari i estarà a la sessió com a observadora.

6.5 SESSIONS:

SESSIÓ 1: L'expressió corporal a través de les emocions.

Activitat A) El Monstre de colors

Objectius :

- Conèixer i diferenciar les diferents emocions a través del conte.
- Ajudar a l'infant a descobrir les diferents emocions, posar-hi nom, i per tant entendre-les i identificar els seus sentiments a través d'aquestes

Material

Necessitarem el conte "El Monstre de colors", música relaxant i encens.

Durada

La durada de l'activitat serà de 20 minuts aproximadament.

Espai on es realitza l'activitat

A la biblioteca de l'escola

Metodologia de l'activitat:

Introduïrem les emocions als infants a través d'un conte:

"EL MONSTRE DE COLORS" Els contes són un bon recurs didàctic per al desplegament de l'experiència a l'hora de reconèixer, compartir, i expressar les emocions.

Per aquesta raó la primera activitat començarà amb un conte, que a més l'introduïrem duent a terme una sessió de filosofia 3/18 (1), ja que a l'aula de tres anys encara no han realitzat cap sessió dedicada a la filosofia.

La sessió es durà a terme a la biblioteca de l'escola, és un espai diferent, acollidor on pensem que els infants es sentiran segurs, l'escenari facilitarà el seu benestar i tranquil·litat, per tal d'oferir un ambient de qualitat.

Es posarà música relaxant, i també una mica d'encens, la qual cosa oferirà als infants un ambient agradable i còmode.

Jo els contaré el conte de manera dolça i a la mateixa vegada atractiva, per a cridar l'atenció dels infants i mentre que vagi explicant les diferents emocions que explica i sent els monstre de colors. S'haurien de recordar unes quantes regles als infants per a poder establir un diàleg ordenat i atent. Dedicar temps a aquest moment i construir-lo conjuntament promourà una actitud més favorable a l'hora de dialogar.

A partir d'aquí els infants de manera ordenada aixecant la mà per tenir el torn de paraula per parlar, i no faltar al respecte als demes companys i poder escoltar-se uns amb els altres, s'oferirà als infants que es puguin expressar, que ells expliquin el que senten quan parlen de cada emoció, el que els fa sentir, el que pensen,...

Per a dur a terme aquesta activitat, necessitem que els infants es puguin mirar entre ells quan parlin, (no solament han de veure a la mestra), per això la millor manera per col·locar-se ha de ser en rotllana i tothom n'ha de formar part.

Les emocions que es treballen amb aquest conte són: l'alegria, la tristesa, la tranquil·litat, la ràbia i la por.

Registre de la sessió: transcripció de l'activitat.

Avaluació i reflexió de la sessió:

Vaig pensar que per introduir la unitat didàctica ho volia fer amb un conte, ja que a través dels contes es canalitzen molts dels sentiments, les emocions, els pensaments, els dubtes, les angoixes, les pors...

Aquesta activitat la vaig pensar per poder fer la introducció a les emocions, els infants de tres anys del Ceip Robines encara no havien treballat les emocions i ha resultat una activitat molt agradable, perquè el conte els ha fascinat, tot el temps han estat molt atents, observant les imatges i escoltant bocabadats com explicava el conte.

A més el tema de les emocions els ha cridat molt l'atenció i tots han volgut parlar del que sentien ells en cada moment. He pogut observar infants que volien parlar de quan es troben contents, d'altres que volien expressar quan i què fan quan estan enfadats, i la por sobre tot, que és un tema on coincideixen molt en saber què els hi fa por. Per a poder recordar el que hem parlat durant la sessió ho he enregistrat tot.

Crec que han gaudit molt perquè les expressions dels infants ho han demostrat.

Annexe: 1

Activitat B) Plafó de les emocions

Objectius:

- Expressar les diferents emocions i el que els fan sentir aquestes
- Identificar les diferents emocions que sent cada infant

Material

- 5 plafons Dina 3 amb els diferents monstres de colors dividits amb els colors de les diferents emocions.
- Les fotografies de cada infant de l'aula de tres anys

Durada

L'activitat tendra una durada aproximada de 30 minuts.

Espai on es realitza l'activitat

A l'aula, on fem l'assemblea del matí.

Metodologia de l'activitat:

Es realitzarà un plafó de les emocions, què està dividit en cinc apartats, cada un d'ells te el monstre de colors, cada un amb el color corresponent a cada emoció.

El color groc representa l'alegria, el verd la tranquil·litat, el blau la tristesa, el vermell la ràbia, i el negre la por, com explica el conte del Monstre de colors.

Per començar l'activitat, s'anirà mostrant cada plafó i demanant als infants, com es sent aquí el monstre de colors? El groc: Com se sent aquí el monstre de colors?

S'haurà d'imprimir i plastificar la fotografia de cada nin i nina de l'aula de tres anys. El que pretén aquesta activitat és oferir a l'infant la possibilitat d'expressar el que sent, i identificar l'emoció que sent en aquell moment, quan i de quina manera està content, en quina moments es sent trist... i triarà allà on vol posar la seva fotografia, explicant-ho als demes companys.

Registre: Transcripció de l'activitat i fotografies

Avaluació i reflexió de l'activitat:

Com que el tema de les emocions és un dels que els infants tenen la necessitat d'expressar per contar el que pensen o el que senten, he volgut introduir aquesta activitat per donar un temps i un protagonisme a cada un dels infants.

El més significatiu d'aquesta activitat ha estat la comunicació entre ells i amb les adultes. Perquè cada un d'ells ha expressat com es sentia en cada una de les emocions, i després cada un ha agafat la seva fotografia i l'ha posada allà on ha volgut.

Aquí me'n he adonat d'una cosa, i és que principalment jo creia que ells posarien la foto a l'emoció que sentien en aquell moment, com ha estat en el cas d'alguns d'ells, molts han volgut posar-se al content o al tranquil, ja que durant l'activitat s'han sentit còmodes, per això s'han volgut posar al tranquil o a l'alegria. En canvi n'hi ha hagut un parell que han volgut posar la seva foto al monstre de color negre, que és la por, i no perquè en aquell moment tinguessin por, sinó perquè han volgut contar el motiu pel qual a vegades tenen por. Na Xisca ha insistit demanant però, ara com et sents? ara a l'escola no tens por o sí? I ells han contestat que no, però que es volien posar en el color negre i han tornat a explicar el perquè.

Igualment també n'hi ha hagut qualcun que s'ha posat al plafó del enfadat i és perquè ens ha contat que avui mati s'havia enfadat amb sa mama... I així hem pogut obtenir una informació la qual segurament sense haver realitzat aquesta activitat no la podríem haver obtingut.

Una vegada acabada l'activitat he observat com la majoria dels infants han tornat a mirar el plafó i entre ells comentaven qui estava a cada plafó i es demanaven entre ells perquè. Això m'ha fet veure que seria molt bona idea que el plafó el deixéssim penjat al racó de l'assemblea, i així cada cop que na Xisca vegi que hi ha l'oportunitat poder tornar a utilitzar-ho.

Annexe: 2

Activitat C) Expressem amb el cos les diferents emocions

Objectius

- Expressar de manera espontània les diferents emocions

Material

5 imatges que expressin les diferents emocions

Durada

Aproximadament 10 minuts

Espai on es desenvolupa l'activitat:

Aula de psicomotricitat

Metodologia de l'activitat

Realitzarem un joc de desenvolupament de l'expressió emocional, treballada des de l'expressió corporal, mitjançant la imitació de les diferents emocions se'ls ajuda a diferenciar el contrast de sentiments (trist, alegre, enfadat...)

Es mostraran 5 imatges que expressin una emoció diferent i els infants hauran de distingir-les, i a la mateixa vegada expressar amb el cos el que els fa sentir aquella expressió.

Registre: Fotografies

Avaluació i reflexió de l'activitat:

En aquesta activitat he escollit diferents imatges que representen les diverses emocions que vam treballar a les activitats anteriors i primer sense dir res he volgut mostrar la imatge de la por, per comprovar les diferents reaccions dels infants, i sobre tot els infants que es van voler posar al plafó de la por, per veure com reaccionarien. I els infants quan han vist la primera imatge, sense jo haver dit res, han fet cara de espantats, ha estat com una acció- reacció, tal qual. I tot d'una han dit aquesta fa por! I després entre ells feien com si fer-se por, feien el crit del fantasma, i deien sóc un monstre... I llavors he observat a l'Enric que va ser el nin que es va posar al primer al plafó de la por, i tenia cara de espantat i deia : a jo me fan por els monstres. I li dic però Enric, a que el monstre de colors no en fa de por? I diu: no, ell no però els de casa si. Amb això vull dir que me'n he adonat que l'Enric té por, i que té la necessitat d'expressar-ho.

Després na Xisca m'ha contat que quan va començar a l'escola posaven un vídeo on sortia un elefant gros i es posava a plorar i que a casa sobre tot els vespres té molta por.

Amb això vull dir que estic molt contenta d'haver realitzat les activitats de les emocions perquè gràcies en aquestes he pogut descobrir diferents aspectes de cada un dels infants.

I ells han tingut l'oportunitat de poder expressar als demés el que senten, i entre ells amb la conversa que hem tingut tots s'han anat donant diverses opinions, tranquil·litzant, com per exemple en Miquel li ha dit a l'Enric,: Tranquil Enric els monstres no existeixen.

SESSIÓ 2: L'expressió corporal a través de les danses:

Activitat A) Dansa organitzada

Objectius

- Conèixer i aprendre les diferents danses
- Dansar i promoure el moviment del cos

Material

No es necessita material

Durada

Aproximadament la durada de l'activitat serà d'uns 20 minuts.

Espai on es desenvolupa l'activitat:

Al pati de l'aula de tres anys

Metodologia de l'activitat:

L'activitat que es proposa aquí és ensenyar als infants diferents danses per ballar en grup, i aquestes són; "Un fideví" i "La Palmera" (Annexe: 3)

Ens posarem tots el rotllana i començaré jo per poder explicar la dansa i que ells em vegin, em col·locaré a la part central de la rotllana i cantaré i realitzaré la dansa amb les diferents parts del cos. Quan acabi la dansa hauré senyalat un infant, el qual serà el que aquesta vegada haurà de passar al mig del cercle, per a realitzar la dansa amb la meua ajuda, i així successivament fins que arribi el moment que tots els infants han estat senyalitzats i hauran passat tots enmig del cercle, d'aquesta manera participaran tots i per acabar cantarem i ballarem la dansa tots plegats.

Registre: Fotografies i vídeos.

Avaluació i reflexió de l'activitat:

Els nins han gaudit com mai en aquesta activitat, estaven molt contents.

Crec que només el fet de sortir al pati a realitzar una activitat tots plegats ja els ha cridat l'atenció i s'han predisposat a realitzar la dansa (la palmera) amb moltes ganes. Els infants no havien escoltat mai aquestes danses, i en principi em preocupava una mica perquè pensava que possiblement no els motivaria perquè no la sabrien o no sabrien com actuar, però m'han sorprès gratament, perquè de fet ha sigut tot el contrari.

Primer els he explicat com ho havíem de fer, ens hem posat en rotllana i he començat jo a cantar la dansa, i seguidament ha sortit un nin i després un altre i al tercer nin que ha sortit enmig de la rotllana, la gran majoria d'ells ja m'acompanyaven amb mamballetes i cantant. I és que els infants ho agafen tot al vol, sobre tot les activitats que els engresquen i aquesta ha sigut una d'elles.

Han gaudit tant que quan hem acabat han volgut tornar a repetir-la i el mateix ha passat amb la dansa del "fideu".

Pel que fa a aquesta activitat consider que els infants han reaccionat tan gratament perquè no estan acostumats a que a l'escola els ensenyin danses, iestic ben segura que els hi és molt bo. Ja que la dansa ajuda a l'expressió del seu cos i necessiten expressar-se, crec que educació infantil s'haurien de promoure molt més aquest tipus d'activitats per als infants.

Els ha agradat tant que l'activitat l'hem repetida en un parell d'ocasions per demanda dels infants.

SESSIÓ 3: L'expressió corporal a través de la música, els sons...

Activitat A): Cançoner infantil

Objectius:

- Donar a conèixer diferents cançons infantils
- Motivar als infants a cantar les cançons

Material:

Cançoner infantil

Durada:

Espai on es desenvolupa l'activitat:

A l'aula de tres anys

Metodologia de l'activitat:

Les cançons infantils són un bon recurs per als infants d'educació infantil, ja que amb elles

Registre: Fotografies i vídeos.

Avaluació i reflexió de l'activitat:

He de dir que els infants de l'aula de tres anys no estan gens acostumats a cantar cançons, ja que tan sols tenen una hora a la setmana amb l'especialista de música, aquest fet ha duit a que les reaccions dels infants quan he tret el cançoner i han començat a veure les cançons i m'he posat a cantar,...l'expressió les seves cares era de sorpresa, d'emoció, i la seva motivació i les ganes de més que transmetien era tan gran que només quan he acabat de cantar la primera cançó, ja me'n demanaven una altre.

Penso que les cançons són una eina indispensable per a treballar amb els infants d'educació infantil, precisament per aquesta reacció. Les cançons provoquen la reacció de les seves emocions d'una manera tan especial.. Els he ensenyat 12 cançons al llarg de les pràctiques, ja que encara que aquesta activitat formi part de la unitat didàctica, l'he utilitzada moltes més vegades per demanda dels infants.

Considero que el fet d'haver introduït el cançoner amb els infants ha ocasionat un canvi amb la seva relació amb jo, a partir d'aquí han començat a tenir-me molt més present en tots els moments, m'ha ajudat a transmetre confiança als infants.

Han gaudit tant d'aquesta activitat que els hi he fotocopiats en color perquè ells ho puguin tenir a l'aula per poder cantar-les, quan jo me'n hagi anat.

Activitat B): Expressar amb el cos al ritme de la música

Objectius:

- Expressar amb tot el cos el que els fa sentir la música
- Motivar als infants a expressar amb el moviment del cos

Durada: aproximadament 15 minuts

Espai on es desenvolupa l'activitat:

El pati de l'aula de tres anys

Material:

Diferents tipus de música: Clàssica, rock...

Metodologia de l'activitat:

He escollit diferents tipus de música, clàssica, rock, rock català... per a fer una sessió d'expressió corporal amb els infants.

Anirem al pati de l'aula i anirem posant les diferents musiques als infants perquè quan escoltin cada una de les cançons es desplacin i expressessin amb el seu cos el que la música els fa sentir.

Registre: fotografies

Avaluació i reflexió de l'activitat:

Per el que he pogut comprovar és que sí que s'han expressat i molt.

Amb la cançó clàssica he observat que no els ha motivat gaire perquè no feien massa cas a la cançó, vull dir no es movien al ritme, sinó que necessitaven més explosió, m'han demanat per canviar la música, així que aquesta no l'hem acabat d'escoltar.

En canvi quan li he posat la cançó de rock català, d'Antònia font, primer s'han sorprès que cantessin en català, possiblement estan més acostumats a sentir la ràdio o altres tipus de música , i així com s'han mogut he comprovat que necessitaven més moviment, es desplaçaven de manera lliure per a tot el pati amb moviments més bruscs, més ràpids, he tengut la sensació que els ha ajudat a desinhibir-se, a alliberar les tensions.

Aquesta els ha ajudat a moure's a expressar-se a botar ...ha estat una explosió d'emocions.

SESSIÓ 4) L'expressió corporal a través de la imitació:

Activitat A) imitant diferents animals

Objectius

- Expressar amb tot el cos de manera lliure el que representen les diferents imatges.

Material

Diferents fotografies dels següents animals: Un ocell, un elefant, un goril·la, un peix, uns porquets, uns cavalls, una serp, una granota, un lleó, una gallina, un caragol, i una tortuga.

Durada

Aproximadament uns 15 minuts

Espai on es desenvolupa l'activitat:

A l'aula de Psicomotricitat

Metodologia de l'activitat:

Mostrar diferents imatges d'animals i que ells hagin d'imitar amb el cos el que veuen. Les imatges que es mostraran seran:

Es desplacen de manera lliure i espontània per l'aula i la mestra va dient paraules i frases que els infants han de realitzar, (la relació del moviment amb les paraules ajuden als infants a visualitzar els seus actes i donar-los sentit. Per exemple, com imitarien: el vent, les ones del mar, la pluja,...

Aquesta activitat està pensada perquè els infants de manera lliure expressin amb tot el cos el que veuen, quan mostrem la imatge dels animals, s'han d'anar desplaçant per l'aula de psicomotricitat improvisant, deixant volar la seva imaginació i expressant amb el moviment com es desplaçaria aquest animal, com realitza diferents moviments, de manera més tranquil·la, més activa...

Registre: fotografies

Avaluació i reflexió de l'activitat:

Abans de realitzar l'activitat pensava que no els engrescaria molt, perquè l'escenari que havia escollit per a dur-la a terme era l'aula de psicomotricitat, i tenia els meus dubtes de si s'estimarien més fer psicomotricitat que fer l'activitat. Però també he de dir que ho hem fet després del pati i això crec que ha estat un punt a favor, ja que ja havien corregut i jugat tot el que volien i a l'hora de fer l'activitat han mostrat molt d'interès.

Tot d'una que hem entrat a l'aula de psicomotricitat ja m'han començat a demanar amem que havíem de fer... i els hi he explicat que jo els aniria ensenyant les imatges i que ells depenent de cada imatge s'havien de desplaçar.

I quan he ensenyat la primera imatge del caragol, tots s'han posat al terra i s'han començat a arrossegar lentament, i així successivament amb les altres imatges, m'ha sorprès gratament, perquè realment han posat molt esment a l'activitat i s'han desplaçat per a tota l'aula durant uns tres o quatre minuts en cada un dels animals.

Realment el que pretenia l'activitat és que ells s'havien de desplaçar amb el cos de la manera que els fes sentir la imatge (per exemple: el caragol, a poc a poc de manera molt lenta) i ho han fet així però imitant la imatge, el caragol ells han fet de caragol arrossegats pel terra, el lleó, s'han posat de quatre potes i feien el gest del lleó... però com que jo els havia dit que no

podíem fer renou i parlar , només ho han fet amb gests. Així que la veritat és que ha anat molt millor del que pensava, de fet quan he acabat les imatges alguns d'ells n'han demanat més.

Però hem estat més temps del previst i en aquest cas és perquè com els hi ha agradat tant ho han disfrutat i s'ha allargat una mica, però considero que el temps ha anat just bé.

Activitat B) : Joc del mirall

Objectius

- Imitar la postura del cos dels companys
- Promoure l'expressió del seu cos a través de la imitació

Material

No es necessita material

Durada

Aproximadament 15 minuts.

Espai on es durà a terme

L'aula de psicomotricitat

Metodologia

Per a dur a terme aquesta activitat, modificarem una mica el joc del mirall, en aquest es posen per parelles i un imita al company que té just al davant, per a realitzar-la amb els infants de tres anys ho farem de la següent forma:

Ens posarem tots en cercle i un infant sortirà enmig del cercle, perquè d'aquesta manera tots els companys podran observar bé quina serà la postura que proposarà realitzar l'infant.

L'infant que es posarà enmig de la rotllana podrà realitzar la postura corporal que vulgui, es podrà col·locar com a ell més li faci ganes, i els demes companys l'hauran d'observar i intentar imitar la postura d'aquest.

Així successivament amb cada un dels infants de l'aula.

D'aquesta manera serà una activitat on tots els membres de la classe actuaran al mateix temps i tots hi participaran de la mateixa manera.

Registre: fotografies

Avaluació i reflexió de l'activitat:

Abans de realitzar l'activitat ja vaig pensar que havia de modificar el joc del mirall com abans he explicat i ara puc dir que d'aquesta manera molt millor, perquè amb els infants de tres anys l'activitat original ves sigut una mica complicada.

I d'aquesta manera ho hem fet i ha anat molt be, perquè ho han pogut fer tots i entre ells es donaven idees per fer diferents postures...

Encara que si que he de dir que moltes de les figures s'han repetit, molts d'ells quan els hi tocava el torn de fer l'estàtua perquè els demés la imitessin, no sabien ben be el què fer i han optat per imitar l'opció que els hi ha anat be.

Pensava que així com és el grup posarien més imaginació, però alo millor encara són una mica petits, perquè molts d'ells el que els hi passava és que els hi feia vergonya o no sabien ben be què fer.

SESSIÓ 5) L'expressió corporal a través de la dramatització:

Activitat A). La llegenda de sant Jordi

Objectius

- Conèixer i explicar amb les seves paraules la llegenda de sant Jordi de manera cooperativa entre els infants.

Material

El conte de la llegenda de Sant Jordi

Durada

Aproximadament 24 minuts

Espai on es desenvolupa l'activitat:

L'aula de tres anys

Metodologia de l'activitat:

Aquesta activitat serà la introducció a la dramatització.

Els infants ja coneixen la llegenda de Sant Jordi perquè durant aquesta setmana s'ha anat contant als infants a l'aula, per tant ells coneixen els personatges i com va succeir la història d'aquesta.

Registre: Audició i transcripció de l'activitat.

Avaluació i reflexió de l'activitat:

Aquesta activitat és una de les que més m'ha sorprès, perquè creia que entre tots contar la llegenda de sant Jordi, la sabrien contar, però així i tot he trobat que han posat moltes ganes i han sabut esperar el seu torn i a poc a poc han anat explicant-la i a més de manera molt participativa, tots volien aportar el seu granet a la història. També els ha agradat molt que els fes una audició, jo els hi he contat que posaria la gravadora en marxa i que després una vegada contada la història la podríem escoltar, penso que aquest fet també els ha motivat a voler participar per després poder-se escoltar. I així ho hem fet, quan s'han escoltat estaven molt atents i quan sentien la seva veu, sóc jo, sóc jo, i reien tots plegats.

Annexe: 4

Activitat B) Dramatitzar la cançó de les papallones

Objectius:

- Aprendre la cançó de les papallones
- Incorporar a la cançó de les papallones el moviment dels braços i les mans

Material: La cançó de les papallones, el cançoner.

Durada: entre 5 i 10 minuts

Espai on es desenvolupa l'activitat:

A l'aula de tres anys

Metodologia

Dramatitzar la cançó de les papallones : cançó mimada: cançó infantil acompanyada de gestos que permeten al nen anar-se incorporant a la cançó encara que no sàpiga seguir la lletra, i així

anar aprenent-la . Aquest tipus de cançó és segurament la més eficaç a l'hora de treballar de manera intencionada el llenguatge gestual de l'infant

Registre: Vídeo i fotografies

Avaluació i reflexió de l'activitat:

He de dir que aquesta activitat ja l'havíem fet moltes vegades, perquè des que la van aprendre quasi cada dia me la demanaven.

Per tant ha sortit molt bé, perquè se la saben perfectament, ja que va ser la primera cançó que els vaig ensenyar i els hi agrada molt.

Però això sí, quan han vist que els gravàvem en vídeo, han estat més pendent del vídeo que del que estàvem fent en aquell moment, de fet quan he aturat el mòbil m'han demanat per repetir-la i ho han fet encara més bé.

Activitat C) Escollir en grup una cançó i dramatitzar-la davant els companys

Objectius:

- Dramatitzar una cançó o un ball amb grups cooperatius davant la resta de companys
- Ser capaços de coordinar el grup, amb l'ajuda de l'adult, per a dur a terme l'activitat

Material: La cançó o la dansa escollida per als diferents grups

Durada: Dependrà una mica en funció de quants grups es realitzin i la durada de cada actuació.

Metodologia:

Joc dramàtic, amb grups cooperatius escollir un tema o una cançó per a representar davant els altres grups. (podem afegir vestuari)

Es proposarà als infants que decideixin cada un el que més li fa ganes fer per a la realització de l'activitat, i depenent del que cada un vagi escollint, s'aniran formant els grups.

Una vegada triada l'actuació de cada grup, s'oferirà si volen afegir vestuari diferent o que vagi en concordança amb l'activitat triada.

I després es durà a terme a l'aula de psicomotricitat amb ordre, i això cada un d'ells podrà estar als dos llocs, com a públic i com a participant de l'actuació.

Registre: Fotografies i vídeos.

Avaluació i reflexió de l'activitat:

En principi aquesta activitat estava dissenyada per a dramatitzar una tema que ells escollissin i dur-ho a la pràctica en grup, però el temps ens era una mica just i encara no havíem pensat entre tots quin tema havíem d'escollir, i el vestuari... Per tant amb na Xisca vam decidir que ho havíem de sintetitzar una mica, i vàrem aprofitar com que els hi entusiasmen tant les cançons, que cada nin/nina escollís una cançó que ell volgués dramatitzar (de manera improvisada) i així com cada un d'ells ha anat triant la cançó que volia s'han anat formant els grups.

Clar hi ha hagut grups més nombrosos que d'altres i fins i tot tres nins que han triat una cançó per a ells tots sols. Aquest fet ha significat que els que ho han hagut de fer tots sols, a l'hora de representar-ho , han quedat una mica aturats , però tot d'una entre tots els hem ajudat a cantar la cançó.

Els altres grups que eren un parell han cantat però quan han començat molt bé però a mesura que s'han anat sentit escoltats i/o observats pels demes , anaven baixant el to, així que els hem ajudat entre tots.

La conclusió que puc extreure d'aquesta activitat, és que molt probablement hauríem d'haver o be practicat abans o que ho hauríem d'haver fet en gran grup, perquè d'aquesta manera des del inici s'haurien ajudat un amb l'altre i es vessin sentit més segurs.

7. CONCLUSIONS:

La realització d'aquest treball de fi de grau m'ha ajudat a descobrir realment la gran importància que té treballar l'Expressió corporal amb els infants d'educació infantil.

Segons Pérez, Calvo y García (2009) entenen l'Expressió Corporal com "una àrea on no tan sols hi ha una implicació física de la persona, sinó que també hi ha una implicació psicològica i social"(p.40)

Compartesc aquesta idea ja que l'Expressió corporal pretén aconseguir un desenvolupament integral de l'infant, és a dir en tots els seus àmbits. És per aquesta raó que vaig decidir realitzar el treball sobre l'Expressió corporal a educació infantil, perquè consider que hem de reconèixer la importància que té per als nostres alumnes, per això penso que s'hauria de treballar a totes les escoles i a més, des d'edats primerenques, és a dir des d'educació infantil .

Segons les autores, l'expressió corporal adquireix importància en l'educació infantil degut que es tracta d'una àrea que desenvolupa competències físiques, psicològiques i socials, perquè gràcies a l'expressió corporal els infants podran millorar la seva comunicació interpersonal, exterioritzar els seus pensaments, sentiments i emocions en les diferents situacions que experimenten en la seva actuació didàctica.

Per aquest fet he volgut dur el treball a la pràctica amb les diferents sessions, i realment ha estat un treball gratificant, pel fet de poder-ho realitzar amb els infants de l'escola Robines ja que ha resultat una experiència molt satisfactòria.

Per a poder treballar amb els infants l'Expressió Corporal, primer vaig haver de fer una recerca exhaustiva de l'expressió corporal, per a poder obtenir informació rellevant del tema per a corroborar la importància d'aquesta en l'educació infantil, aquesta tasca pareix fàcil, però no ha estat així, quan vaig començar la recerca estava una mica perduda, no sabia gairebé com encaminar el treball i fins que no ho vam estructurat més o manco així com cal, costa treballar-ho, però un cop encaminat va se quan em vaig posar a dissenyar la unitat didàctica per a realitzar la part pràctica, amb una sèrie d'objectius, metodologia, les diverses sessions, les activitats... els quals intentaré analitzar per a comprovar el grau de compliment de tot el procés en funció dels resultats de la intervenció i poder expressar les conclusions sobre el treball realitzat.

Per a realitzar la part pràctica del treball vaig haver d'escollir cap on volia dirigir la unitat didàctica per a poder posar en pràctica totes les activitats que volia dur a terme. El primer que vaig fer va ser escollir els diferents àmbits amb els quals volia treballar l'Expressió corporal amb els infants de tres anys d'educació infantil. I els àmbits en els quals m'he centrat han estat: la imitació, les emocions, la música, la dansa i la dramatització. Aquests ens donen un ventall ampli de possibilitats per a treballar l'Expressió corporal amb els infants , a més a través d'aquests podem descobrir moltes de les expressions dels infants.

A les sessions que hem destinat a activitats relacionades amb les emocions, hem pogut observar i aprendre molts dels sentiments que tenen i senten els infants, i que a més tenen la necessitat d'expressar-les, a vegades per molta alegria, altres per intentar enfrontar-se a la por...i gràcies en aquestes hem pogut comprovar l'ajuda entre els companys i l'escolta activa dels infants i que es preocupen uns amb els altres.

Consider que a través de les emocions els infants poden expressar moltes de les coses que els preocupa i els afecta.

Per als infants expressar el que senten o com es troben ha sigut molt alliberador, amb les diferents sessions he pogut comprovar com els infants des del primer dia mostraven molt d'interès en parlar i demostrar les seves emocions o els seus sentiments, moltes vegades he pensat que gràcies a l'escolta activa amb els infants els he donat la seguretat i confiança que ells necessitaven per a poder transmetre tot el que senten, a més de dedicar-hi temps a escoltar-los, ja que consider que moltes vegades quan treballam amb els infants estam molt pendent d'aconseguir els objectius proposats o que es duguin a terme les activitats, que a vegades descuidam el més important i és que a través dels infants és d'on descobrirem les mancances o necessitats que tenen i és a partir d'aquí que s'ha de treballar amb ells

A les sessions hem intentat motivar als infants a expressar amb el moviment, amb el seu cos, que s'expressassin al màxim i...

Gràcies a l'Expressió corporal els alumnes han après de manera autònoma a utilitzar el seu cos com a instrument de comunicació i representació dels seus sentiments o emocions. A més d'utilitzar-ho per a expressar-se amb els diferents companys.

En totes les sessions hem intentat que els alumnes coneguessin les seves possibilitats i les seves limitacions expressives per a intentar superar-les durant aquestes.

A alguns infants, les primeres activitats els costava una mica endinsar-se a través de l'expressió, a vegades per vergonya i d'altres perquè sempre hi ha infants que necessiten primer observar i després actuar...però al llarg de les sessions hem pogut comprovar que tots s'han anat sumant a la motivació que els produïen les activitats de l'expressió corporal, i podem dir molt positivament que han gaudit molt de totes les sessions, a més han demostrat que s'han sentit còmodes i la majoria ens han tremés a més de amb l'expressió corporal, també de manera verbal el seu entusiasme per aquestes i les ganes de repetir-ho.

El component més important a tenir en compte ha estat l'expressió, que els nins mostrassin el que sentien quan escoltaven la música o el que sentien a l'hora de ballar...

Com afirma Hugas i Batlle (1996) els infants expressen millor per altres medis abans que amb el verbal, per això s'ha de treballar des de l'infància, i que millor que utilitzar la música, el ritme i el moviment del cos per a comunicar.

El que hem pogut comprovar amb aquestes sessions és que els infants a través del moviment expressen i es comuniquen de manera que ens aporta molta informació sobre com es sent, i el que necessita, ens ajuda conèixer-los.

A més, gràcies als infants hem pogut comprovar la importància que té el no limitar-los a l'hora d'aprendre, es a dir a vegades tendim a pensar que són petits per a realitzar determinades activitats, però realment en la pràctica és quan ens adonam del que són capaços de fer, que normalment sol ésser més del que pensàvem.

I en canvi, del contrari a vegades pensem que sí ho faran i que els anirà bé i no es així, però precisament per aquests motius consider molt rellevant el poder comprovar qualsevol tipus d'exercici didàctic amb els infants i no limitar-los en el seu aprenentatge, ja que la majoria de vegades ens sorprenen.

Per això estic segura que la tutora d'aula podrà treure molt més benefici de l'expressió corporal d'aquests infants en un futur, crec que si hi dedica més temps a treballar-ho amb els infants podrà aconseguir molts bons resultats amb aquests.

A més hem pogut observar una unió més forta del grup, ja que hem intentat treballar de manera conjunta dinàmica i cooperativa, els infants han après a comunicar-se més entre ells i donar-se suport un amb l'altre.

Per altre banda, les sessions destinades a la música i les cançons infantils ha sigut una de les meves preferides, perquè he gaudit com mai de veure als infants motivar-se i estar tan integrats amb la feina que feia, que m'ha ajudat a utilitzar-la de forma que transmetia confiança als infants, la confiança necessària perquè ells em vessin com una mestra més a l'aula.

El que vull dir és que m'agradaria destacar l'evolució de la meva manera de dur la classe amb els infants, hi ha hagut una notable progressió a l'hora de controlar l'aula. Al començament de les pràctiques, ells es comportaven bé, però a vegades no em prestaven tanta atenció com a jo me ves agradat, en canvi en el moment que vaig començar a introduir la unitat didàctica, es va produir un canvi molt positiu en la seva actitud. Tots em prestaven molta atenció, a més ho podíem observar en l'expressió de les seves cares que els engrescava moltíssim les activitats perquè vèiem els infants motivats, amb ganes, que demanaven i que hem de fer avui?

M'agradaria destacar la bona relació que he tengut entre els alumnes i jo durant tot el temps que hem estat treballant l'expressió corporal, ja que aquesta m'ha ajudat a acostar-me més a ells, i ells han agafat una confiança amb jo que consider que no ves estat així si no véssim treballat amb l'expressió corporal.

He pogut comprovar la importància que adquireix l'expressió corporal perquè a mesura que anàvem desenvolupant les diferents activitats, podíem observar com els alumnes es mostraven més confiats i com amb l'expressió anaven agafant més seguretat a l'hora de dur a terme les activitats.

En tot moment hem pogut comprovar que els infants han mostrat una actitud activa i participativa encara que aquesta ha anat millorant més positivament a mesura que hem anat realitzant les activitats, a mesura que anàvem fent més motivats i amb més ganes de fer més, això ens fa veure que aquesta competència també ajuda a millorar els aspectes actitudinals dels infants.

Encara que he de dir que per aconseguir aquestes actituds tan involucrades dels infants és una feina que l'educadora que treballa les diferents sessions ha de transmetre als infants, consider que jo en aquest cas abans de començar les activitats passava una mica de pena per si no els

motivava massa la proposta als alumnes, però he de dir que des de la primera activitat que els vaig proposar la meua motivació va augmentar un cent per cent perquè va ser just a l'hora de posar en pràctica tot el que havia treballat que realment men vaig a donar de tot el que podria extreure a través de l'expressió corporal dels infants i això em va ajudar a poder i conèixer més a cada un dels infants individualment. Per això també puc afirmar que l'expressió corporal treballada amb els infants te dona una visió de l'alumnat diferent, a través d'ella pots conèixer aspectes molt significatius de cada un dels infants, aspecte que t'ajuden a conèixer la persona, les seves necessitats i els seus desitjos.

Referent a l'observació i enregistrament de les activitats he de dir que el fet d'observar cada dia als infants i dedicar temps a l'observació d'aquests és una feina que s'ha de fer i que els mestres hauríem de tenir present en tot moment, per a poder treure al màxim de profit dels alumnes per al seu aprenentatge.

Els registres ens serveixen per constatar en tot moment el que hem viscut o experimentat en cada activitat. Amb els registres de transcripcions podem veure tot el que expressen de manera verbal, com raonen els infants, i amb les fotografies podem comprovar el moment que hem viscut, com s'han sentit , podem veure les seves expressions... i els vídeos són una forma de tornar a vivenciar el que hem viscut en el moment de l'activitat, que és un recurs perfecte per després analitzar més detalladament ja que en el moment que desenvolupes l'activitat moltes coses es poden escapar. En canvi amb els vídeos ho pots tornar a visualitzar els cops que facin falta. A més els infants són els primers interessats a veure's a través de la televisió.

L'avaluació formativa que, segons López (2006), es tracta d'un procés d'avaluació que te com a objectiu millorar els aspectes d'ensenyança- aprenentatge. D'aquesta manera , a més de fomentar l'aprenentatge per part dels alumnes, també estarem millorant la manera de treballar del professor. Per tant, aquest autor defensa que lo important no és qualificar a l'alumne, sinó obtenir la informació sobre aquest que et permeti ajudar a millorar en la seva educació.

Consider que amb aquest treball que és la introducció de l'expressió corporal amb els infants de tres anys i amb les activitats que he programat, la millor manera d'avaluar és aquesta, i és a través de l'observació directa que amb l'ajuda de la tutora de pràctiques i jo hem pogut avaluar el procés ensenyament- aprenentatge durant tot el procés de les sessions. Amb l'ajuda d'aquesta, la tutora ha pogut analitzar un per un els infants de l'aula de tres anys, ja que gràcies a les activitats proposades els infants s'han expressat i el cap i a la fi és el que importa, poder arribar a conèixer be als infants de la teua aula com a tutora i si aquestes activitats han

ajudat a conèixer-los més profundament, ja que han conegut una forma nova i diferent per expressar-se. Alguns nins de l'aula tenen qualche dificultat en quan a la parla o el llenguatge oral i a través d'aquestes sessions s'han pogut expressar d'igual manera que els demés companys, a més consider que els ha ajudat a conèixer-se millor entre ells, a entendre-se més i per a la cohesió del grup, ja que amb moltes ocasions s'han ajudat uns amb els altres.

Per això consider que aquesta manera d'avaluar és la millor per a aquests infants, és millor avaluar el procés que no tant el resultat, i a més si pot ajudar als professors a conèixer les necessitats, pensaments i sentiments dels infants.

A través de l'observació i l'avaluació dels infants també esteim avaluant el treball que fa la tutora o i en aquest cas jo, perquè depenent de les activitats i amb aquestes ho plantejaré de manera molt positiva, ja que els resultats de la majoria de sessions han sigut molt positius per als infants, podrem comprovar si realment anam ben encaminats en quan a l'educació dels infants, la qual cosa és molt important a tenir en compte ja que seran els aprenentatges que obtindran els infants.

Per aquestes raons consider molt positiva la meva intervenció en cada una de les sessions ja que per als infants els hem ajudat a endinsar-se en el món de l'expressió corporal, un llenguatge per a ells una mica desconegut, i consider que si en el futur poguéssim seguir utilitzant aquesta per al seu desenvolupament integral, podríem millorar positivament l'ensenyament- aprenentatge dels infants.

En definitiva podríem dir que l'Expressió corporal ha ajudat als infants de tres anys a :

A través de l'expressió corporal els infants han pogut millorar la seva comunicació interpersonal, exterioritzar els seus pensaments, sentiments i emocions en les diferents situacions que hem experimentat.

També han après de manera autònoma a utilitzar el seu cos com a instrument de comunicació i representació dels seus sentiments o emocions. A més d'utilitzar-ho per a expressar-se amb els diferents companys, els ha ajudat a formar més

cohesió de grup hem pogut observar una unió més forta, s'han ajudat entre ells de manera dinàmica i cooperativa i sobre tot han après a escoltar-se uns amb els altres.

Amb les diferents sessions que hem pogut observar, l'expressió corporal dels infants ens ha pogut donar una informació sobre cada un dels infants molt important per al desenvolupament

del infant, sentiments que senten els infants, les necessitats que tenen... Els infants han pogut conèixer les possibilitats i limitacions expressives i han intentat superar-les durant les sessions

Els infants han gaudit molt amb les sessions proposades i ho han tramés amb la seva expressió. A més gràcies a ells hem pogut comprovar la importància que te el no limitar-los a l'hora d'aprendre.

Hem pogut comprovar que els infants a través del moviment expressen i es comuniquen de manera que ens aporta molta informació sobre com es sent, i el que necessita, ens ajuda a conèixer-los.

Per totes aquestes raons i moltes més que podrem aprendre dels infants a través de l'Expressió Corporal consider que en el futur podré seguir treballant amb els infants aquesta manera d'expressar perquè si volem conèixer be els nostres infants per poder comprovar les seves necessitats o limitacions per a poder ajudar-lo a enfrontar-se a elles i superar-les en el seu procés d'ensenyament aprenentatge, hem de fer molta feina al respecte i consider molt important que totes les educadores i educadors d'educació infantil haurien de dedicar temps a realitzar activitats d'expressió corporal amb els infants.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Abeyà, E. (2008). El llarg camí de les emocions per arribar a l'escola. *Infància: educar de 0 a 6 anys*, (160), 25-28.
 - Cañete, M. M. (2009). La expresión corporal en la etapa infantil. El gesto y el movimiento. La expresión corporal como ayuda en la construcción de la identidad y de la autonomía personal. Juego simbólico y juego dramático. Las actividades dramáticas. *Revista de Innovación y Experiencias Educativas*, 25.
 - Castañer Balcells, Marta (2001). El potencial de la danza y la expresión corporal. Creación integral, S.L. Santiago de compostela, España.
 - Díez, B. F., & García, J. R. A. (2013). La Expresión Corporal como fuente de aprendizaje de nociones matemáticas espaciales en Educación Infantil. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (24), 158-164.
 - I Oliver, I. D. P., i Sàtiro, A. (2000). *Tot pensant: recursos per a l'educació infantil*. Eumo editorial.
 - Laban, R. (1987). *El dominio del movimiento* (Vol. 101). Editorial Fundamentos.
 - L'avaluació, una eina d'aprenentatge, de Lorena Jiménez Torregrossa, Universitat de Barcelona, revista guix d'infantil núm 82 setembre 2015
 - Pastor, Víctor Manuel López. "El papel de la evaluación formativa en el proceso de convergencia hacia el EEES: Análisis del estado de la cuestión y presentación de un sistema de intervención." *Revista interuniversitaria de formación del profesorado* 57 (2006): 93-120
 - -Pérez-Ordás, R., I. García, and A. Calvo. "Me muevo con la expresión corporal." (2009).
- Sánchez, I. G., Ordás, R. P., & Lluch, Á. C. (2013). Expresión corporal. Una práctica de intervención que permite encontrar un lenguaje propio mediante el estudio y la profundización del empleo del cuerpo. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (23), 19-22.

- Sánchez, I. G., Ordás, R. P., & Luch, Á. C. Iniciación a la danza como agente educativo de la expresión corporal en la educación física actual. Aspectos metodológicos (Initiation to dance as an educational agent of body expression in the current physical education. Methodological aspects). *Retos*, (20), 33-36.
- STOKOE, P.(1967) *La Expresión Corporal y el niño*, Buenos Aires, Ricordi Americana.
- Tejerina Lobo, Isabel(1999). El joc dramàtic a l'educació primària.
- Torrents, C., & Castañer, M. (2009). Las consignas en la expresión corporal: una puerta abierta para la creatividad y la creación coreográfica. *Tándem. Didáctica de la Educación Física*, 30, 111-121.

9. ANNEXES:

Annexe 1: Transcripció de l'activitat: Monstre de colors

EL MONSTRE DE COLORS

La primera passa és sempre, recordar i establir les normes que utilitzarem durant tota la sessió: fer silenci, aixecar la ma, no despistar als companys.

A partir d'aquí començam a contar el conte i en acabar cada color els infants que ho desitgen poden explicar als altres en quin moment experimenten cada emoció.

- Alegria, color groc:

Aaron: Quan compartim i quan jugam amb els amics

Clara: Donar "besitos"

Júlia: Quant estam enamorats

Miquel: Quan ens estimen els papàs

Sofia S: Quan pentín la meva mamà

Èlia: Sa meva mamà un dia me va fer una bossa de l'Elsa

- Tristesa, el color blau:

José: Quan na Marta me lleva s'espasa

Mercè: I a tu Miquel, què t'ha passat al pati, que ploraves?

Miquel: res

Mercè: idò perquè ploraves?

Miquel: M'he fet mal

Mercè: Si ens feim mal també ploram?

Tots: si

Clara: I estam trists

Abril: Joestic trista si en Pau i en Sergi me lleven els cotxes

Enric: Sa mamà se posa trista si en Toni Lluc me pega

- Ràbia, el color vermell:

Mercè: Quan és que ens enfadam molt?

Miquel: Si me fan mal estic enfadat

Aaron: Quan sa mamà me pega

Mercè: Quan sa mamà te pega o te renya?

Aaron: Me pega i me renya

Mercè: I sa mamà està contenta quan t'ha de renyar?

Tots: No

Mercè: Ni es papà

Jaume: Ni sa padrina

Clara: Ni els tios

Blanca: Ni el padrí

Adrià: Quan no me compren juguetes

Mercè: Quan te diuen que no te poden comprar juguetes?

Adrià: Si

Mercè: I tu què fas?

Adrià: Crid

Mercè: Perquè tens ràbia?

Adrià: Si

Mercè: I quina cara poses si estàs enfadat?

Adrià: (posa cara d'enfadat)

Júlia: Quan sa mamà s'enfada si jo vull el patinet i no me deixa.

Mercè: Qui s'enfada, sa mamà?

Júlia: Si ha fregat no me deixa perquè les rodes estan brutes i quan na Llúcia me lleva ses coses li dic a sa mamà

Mercè: I com li dius a sa mamà?

Júlia: Enfadada (i posa cara d'enfadada)

Joan Miquel: Quan no me deixen jugar i si en Bernat me pren les juguetes

José: Quan na Marta me pega i m'empeny

Clara: Quan en Miquel me pren ses meves juguetes, i quan m'esborra el que jo he pintat i quan me pega.

- Tranquil·litat, color verd:

Mercè: Quan estau tranquils vosaltres?

Miquel: Quan estam relaxats

Clara: Quan en Miquel me fa un besito

Jaume: Quan peg cosses

Clara: No, si pegam no estam tranquils Jaume

- Por, color negre:

Mercè: Quan el monstre de colors torna de color negre, com està?

Aaron: Espantat

Joan Miquel: Amb el llum apagat

Adrià: Quan aturen el llum

Enric: A jo me fan por els monstres, i els dracs

Mercè: Al final del conte, el monstre de colors torna d'un altre color (rosa), què li ha passat?

Tots: S'ha enamorat!

Annexe 2: Transcripció i fotografies de l'activitat: el Plafó de les emocions

Mercè: Recordeu que ahir vam contar el monstre de colors, i que na mercè va treure aquests plafons on hi ha el monstre de colors de cada color?

Tots: si

Mercè: Què li passa al monstre de colors al principi del conte?

Mariona: que està embullat

Mercè: I per què està embullat?

Blanca: perquè té tots els colors

Mercè: I què li diu sa seva amiga?

Clara: t'has tornat a embullar?

Quina solució li dona per resoldre l'embull?

Elena : posar dins un pot

Mercè: Molt be, idò nosaltres enlloc de posar-ho dintre d'un potet, ho vam fer amb es plafó...(i mostro el plafó) Qui és que sap perquè el monstre de colors és de color groc?

Aurelina: perquè està content

Mercè: molt bé, perquè està content, i quan és que tu estàs contenta Aurelina?

Aurelina: perquè sa meva mamà no m'ha tirat ses juguetes.

Ona: Quan varem anar a un hotel amb es papà i sa mamà, que hi havia llits i piscines...

Clara: quan es papi me deixa anar a ses festes

Mercè: molt be...

Joan Miquel: quan faig psicomotricitat, perquè m'agrada molt

Júlia: quan sa mamà no està enfadada

Mercè : i si no està enfadada com està?

Júlia: contenta

Mercè: Qualcú més vol dir quan està molt content?

José: Quan me fan riure, quan me fan “cosquillas” se’n riu

Mercè: (canviem al plafó del monstre de colors de color blau) I com està aquí el monstre?

Tots: trist

Mercè: I qui me sap dir quan és que nosaltres ens posem trists?

Miquel: quan na Clara no me dona ses coses

Mercè: quan no vol compartir amb tu?

Miquel: si

Ona: Quan na Núria me mossega

Clara: quan en Miquel me pren ses coses a jo

Mercè: tu te poses trista quan en Miquel te pren ses coses a que si?, i en Miquel també ens ha dit que ell es posa trist quan tu li prens les coses , idò i què em de fer per no posar-nos trists per prendre ses coses?

Clara : hem de compartir

Adrià: L’altre dia vaig anar a ca en Toni i me vaig caure i me vaig fer una ferida, però no vaig plorar

Mercè: te vares fer un poquet de mal, però no vares plorar?

Adrià: si

Miquel: Te va sortir sang?

Adrià: no

José: que jo quan estic trist, quan na Marta no me deixa entrar al seu quarto jo estic trist

I quan jo no li deix entrar al meu quarto ella se posa trista i ella se’n va fer els de veres.

Mercè: i tu José perquè no li deixes entrar a na Marta al teu quarto?

José: perquè ella no me deixa

Júlia: Sa meva germana tampoc no me deixa

Jaume: un dia jo vaig anar al metge i me varen posar una vacuna i jo no me va fer mal, no vaig plorar

Xisca: Jaume i per això estaves trist?

Jaume: no després me va donar una piruleta i vaig estar content

Mercè: molt bé, i l'Abril què ens vols dir?

Abril: que joestic trista quan en Pau i en Sergi juguen amb ses meves juguetes

Elena: Quan sa meva germana me pren ses juguetes

Mercè: Quan sa teva germana te pren ses juguetes te poses trista?

Elena: si

Mercè:Clar quan ens prenen les juguetes ens posem trists. molt be... I després del trist com està el monstre de colors? Com està el de color verd?

Clara: està enfadat

Mercè: quan està de color verd el monstre de colors està enfadat?

Miquel: no, quins dois que dius Clara

Júlia: està tranquil, i tots; si tranquil

Mercè: Està tranquil amb el color verd si, I nosaltres quan és que estem tranquils?

Miquel: estem tranquils, quan posem musica tranquils , estem tranquils

Mercè: molt bé, quan escoltem música que és una mica relaxant?

Miquel: si,

Ona: quan jugo amb la meva germana

Mercè: estàs tranquil·la Ona, quan estàs amb la teva germana? És això que ens vols dir?

Ona: si

Enric: amb sa mamà

Èlia: pues jo estic tranquil·la amb es meu papi, i es meu papà se nom Jaume.

José: quan estic tranquil quan miro els dibuixos

Mercè: molt be i...quan és que el monstre de colors està molt enfadat? Que es posa molt vermell perquè té molta ràbia

Blanca: quan estan enfadats

Albert Adrià: Els pirates estan enfadats sempre.

Xisca: qui és que ens vol contar quan s'enfada molt, molt?

Ona: que jo estic enfadada quan qualcú no me deixa jugar

Mercè: Molt bé Ona, a que ens enfadem molt quan qualcú no ens deixa jugar

Miquel: quan na Clara me pren ses joguetes i no me deixa dormir es vespre i després quan na Clara posa una pel·lícula però ella se posa davant

Xisca: clar quan nosaltres volem veure una cosa i qualcú es posa davant i no ens deixa veure, ens enfadem

Adrià: quan jo vaig a s'escola i quan hem acabat s'escola si sa mamà no me dur ses joguetes, jo crit i m'enfado

Mercè: Quan acabes s'escola tu vols que sa mamà te dugui ses joguetes, i si no les du, t'enfades? És això que ens vols dir?

Adrià: si

Mercè: i què fas quan t'enfades?

Adrià: Crit perquè estic molt enfadat

Clara: quan s'espenyen ses floretes de s'escola jo m'enfado

Xisca: quan s'espenyen se floretes de s'escola ens enfadem? Jo crec que ens posem trists no es vera?

Com deia l'Adrià ens enfadem, quan volem una cosa i no ens ho donen o quan qualcú ens molesta, o no ens deixa jugar, com deia l'Ona,

Mercè: I quan és que ens enfadem a s'escola?

Blanca: quan ens peguen

Miquel: quan ens peguen

Mercè: Clar, quan ens peguen ens enfadem perquè no ens agrada

Mariona: i quan ens pessiguen

Jaume: quan ens estiren els cabells i peguen

Mercè: en general ,quan ens fan mal

Mercè: molt be, i quin és el darrer que ens falta?

Blanca, Aurelina;Miquel,Enric: es de por

José: el de "miedo"

Xisca. I què és de color negre?

Blanca. Sa por

Xisca: què hi ha de color negre que ens fa por? Quan s'apaga el llum es vespre què hi ha?

Clara: fosca

José: sa foscor a jo me fa por

Júlia: a mi me fan por els dimonis

Jaume: pues a jo no

Elena: els dimonis me fan por

José: jo tenc por als fantasmes

Clara: jo se una cosa, jo tenc por als monstres

Abril: Que es papà me tanca un poquet sa porta

Xisca: que ens fa por a vegades a estar una mica tancats i no poder sortir

Ona:Quan estic a sa fosca estic espantada.

Mercè: Molt bé!! Idò ara na Mercè vos repartirà a cada un sa seva foto i vosaltres posareu la foto al plafó que vulgueu depenent de com vos sentiu avui ? d'acord?

Júlia: al content

Sofia; content,

Blanca; trist, perquè he d'estar tres dies sense conte

Mercè:Blanca I perquè has d'estar tres dies sense conte?

Blanca:Perquè ahir me vaig portar malament a ca na Martina

Mercè: ah si? I sa mamà se va enfadar? Blanca: molt,

Mercè:I que te va dir sa mamà?

Blanca:Que quedariem a sopar i després ens aniríem molt ràpid i no hi podria haver conte.

Joan Miquel:Tranquil

Adrià:Enfadat, perquè sa mamà no m'ha portat les juguetes.

Ona: por

Guida: content

Elena: contenta

Albert Adrià: Enfadat com el monstre de colors

Clara: al groc perquè estic contenta

Miquel: a sa por perquè tenc por que me peguin

Sofia; contenta

Aurelina: contenta

Christian: content

José: content

Mariona: contenta

Fca m. Tranquil

Èlia: enfadada perquè no vull venir a s'escola

Güray: content

Enric: tranquil

Jaume tranquil

Annexe 3: Cançons de la Palmera i el "Fideuí"

"La palmera":

L'Antònia (el nom del nin que surt a ballar) surt a ballar, perquè ho fa massa be,

L'Antònia surt a ballar perquè ho fa massa be,

Se mou, se mou, se mou, com una palmera se mou se mou, com una palmera se mou, se mou,
com una palmera.

Suau, suau, suau, su su suau suau suau su su suau, suau, suau, su su suau.

"El Fideuí"

Un fideuí , amb un altre fideuí, que me puja per aquí, que me puja per allà,

Ben arrebossat amb un poquet d'oli i un poquet de sal,

T'ho menges tu, i surts a ballar!

Annexe 4: Transcripció de l'activitat: la llegenda de Sant Jordi

Mercè: Nins i nines nosaltres ja sabem la Llegenda de Sant Jordi, m'ajudeu entre tots a contar-la?

Amem com comencen els contes ?

Aurelina: Això era i no era...

Aurelina: Un poble

Júlia: Que hi va arribar un drac

Mercè: molt be, amem i ...com era aquest drac?

Jaume: treia foc i és de color verd i gran

Mercè: Ara ja hem dit que hi havia un poble que hi va arribar un drac molt gran que treia foc , i que va fer aquest drac?

Christian: se va menjar els animals

Enric: i els cavalls

Albert Adrià: ses gallines

Adrià : i tots els porquets, perquè era molt gran

Aaron: perquè tenia més gana

Mercè: molt be, i quan ja s'havia menjat tots els animals, què va decidir el rei del poble?

Aaron: que el drac s'havia de menjar tota sa gent

Mercè: I com ho varen fer en això de que es drac s'havia de menjar a tota sa gent?

Aaron: havien de posar es nom

Mercè: on havien de posar es nom?

Aaron: a sa bossa

Mercè: I què varen fer llavors clara?

Clara: El Rei va treure el nom de la princesa

Mercè: De qui era el nom que va treure el Rei, del sorteig que va fer?

José: la princesa

Mercè: I qui és que sap qui és una princesa?

Blanca: Sa fia del rei.

Albert Adrià: nooo, que es “muy grande”

Mercè: qui era que deia això Albet Adrià?

Albert Adrià: El rei, perquè estava espantat

Mercè : I com estava el rei?

Guida: estava molt trist

Mercè: i sa princesa era valenta?

Mariona: molt

I que va passar amb sa princesa, que va haver de fer?

Ona: se'n va anar cap a sa cova del drac

Mercè: I què va trobar a dins sa cova?

Jaume: El drac

Mercè: el drac petit?

Tots: no, gros

Mercè: I just quan el drac va obrir la boca per menjar-se a la princesa , qui va comparèixer?

Sofia. Sant Jordi

Mercè: I què va fer Sant Jordi?

Joan Miquel: El va matar

Mercè: I què duia Sant Jordi

Joan Miquel: Una espasa molt llarga

Miquel: Una llança

Mercè: I que duia damunt es cap?

José: un casc

Mercè: I que duia al cos Sant Jordi, per protegir-se?

Tots: una armadura

Aaron: i una capa

Mercè: i que duia el cavaller, amb una mà duia la llança i amb l'altre?

Jaume: un escudo

Joan Miquel: Com el "capitan america"

Mercè: I qui va guanyar?

Tots : Sant Jordi

Mercè: I amem qui me pot dir què va passar amb sa sang que va caure?

Güray: una rosa

Júlia: un roser

Mercè: I què va fer Sant Jordi amb sa rosa?

Sofia : Li va regalar

Èlia: a sa princesa, li va regalar

Mercè: I que li va dir sa princesa?

Clara: li va dir gracies al cavaller

Mercè: I on la va acompanyar a la princesa Sant Jordi?

Enric: a casa

Mercè: I com estava ara el rai?

Martí: content

Miquel: si, perquè Sant Jordi l'havia salvat

Mercè: molt bé, I a partir d'aquell dia, què fan els "novios" a ses al·lotes?

Clara: regalen una " rosera"

Mercè:Molt bé, una rosa, I ses al·lotes, què regalen als al·lots?

Blanca: un llibre

Júlia: o un conte

Mercè: molt be!! I com acaben els contes?

Àngel: conte contat, conte acabat

Mercè: I si no es mentida?

Tots : serà veritat

Mercè: molt bé nins! ens podem fer unes bones mamballetes, perquè ho heu fet molt be!